

Тести — сучасний метод поточного контролю знань студентів. Тести розробляються викладачами кафедри на основі тем, які вивчаються протягом семестру. Курс міжнародного маркетингу охоплює дванадцять тем. В процесі вивчення дисципліни проводиться один модульний тест. Питання тесту мають як відкриту, так і закрити форми. Закриті питання можуть бути проблемними, тобто це розгляд певних маркетингових питань: конкретної ситуації щодо існування фірми (вигаданої або дійсно існуючої) в певних ринкових умовах; сегментації, цінової політики; стратегій виходу на зовнішній ринок і т. ін. Студент повинен зорієнтуватись в ситуації, осмислити її і відповісти, показуючи логічний хід думки. Оцінка виставляється за бальною системою, яка чітко відображає рівень засвоєння студентами поданого матеріалу. Тести розроблені в електронному вигляді, що дає змогу попередньо звернутися до варіантів тестування і підготуватись до поточного контролю.

О. О. Єранкін, канд. екон. наук,
ст. викл. кафедри економіки
агропромислових формувань

СИСТЕМНИЙ ПІДХІД ДО ОРГАНІЗАЦІЇ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ ТА ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ В УНІВЕРСИТЕТІ

Організація навчального процесу та оцінювання знань студентів в КНЕУ протягом останніх років змінювалися з метою наближення до світових стандартів навчання, чому сприяли інтеграційні процеси та контакти наших викладачів, аспірантів та студентів із зарубіжними університетами. Можна навести цілий перелік досягнень, які були отримані в результаті такої роботи. Проте очевидним є й той факт, що ці результати потребують певного переосмислення і структуризації, особливо в контексті приєднання України та КНЕУ, зокрема, до Болонського процесу. На цю думку підштовхують окремі недоліки, які носять системний характер, що можна спостерігати в процесі підготовки фахівців в університеті.

По-перше, наукові нововведення у навчальний процес та поява нових дисциплін базувалися на досягненнях різних західних економічних шкіл, що призвело до неоднозначного тлумачення одних і тих же економічних явищ та появи низки термінів та понять, які по суті повторюють один одного.

По-друге, відбулося надмірне захоплення нововведеннями («ейфорія реформації»), в результаті чого почали з'являтися, неначе гриби після дощу, нові дисципліни, які носять частковий характер і зміст яких часто переплітається із змістом інших дисциплін, але при цьому ніякого узгодження між ними не відбувалося. Яскравим недоліком є те, що поява таких дисциплін та формування навчальних програм здійснювалися під суб'єктивним фактором, тобто в інтересах певних викладачів та кафедр. Велика кількість дисциплін (11—12 за семестр) значно ускладнює навчальний процес, призводить до нерівномірного розподілу зусиль студентів щодо їх освоєння, в основу якого покладений суб'єктивний фактор («той, хто більше вимагає»).

По-третє, новаторські процеси щодо передачі та оцінювання знань студентів КНЕУ (скорочення аудиторних занять за умови забезпеченням навчальною літературою та доступом до INTERNET; перекладання значної частини матеріалу на самостійне вивчення тощо) знаходять значний опір у свідомості самих студентів, що проявляється у надзвичайно низькій їх активності щодо самостійної роботи та масовим використанням заборонених допоміжних матеріалів («шпаргалок») та несамотійним виконанням індивідуальних завдань, курсових та дипломних робіт. Зазначена проблема ускладнюється значним збільшенням контингенту студентів університету, що ускладнює процес контролю, та зниженням рівня освіти у загальноосвітніх школах. Все це призводить до «конвеєризації» підготовки фахівців із зниженням якості їх підготовки, результатом чого є те, що один і той же диплом отримують студенти із абсолютно полярними знаннями та навичками (преславна «зрівнялівка»). При цьому в результаті того, що викладачі часто ведуть боротьбу за «успішність навчання» і підтягування рівня знань до певного мінімуму, страждають студенти із сильним рівнем підготовки.

По-четверте, часто слабо розвинутий зв'язок випускаючих кафедр із ринком праці та потенційними роботодавцями. Результатом цього є, з одного боку, втрата мотивації студентів до навчального процесу, а з іншого — відірваність навчальних програм від вимог, які диктує сучасний бізнес.

Отже, настав час переосмислити таке положення речей та намітити заходи щодо усунення вказаних недоліків. При цьому така робота повинна носити систематичний характер, оскільки всі проблеми треба вирішувати в комплексі, а локальні успіхи в кінці кінців до виконання стратегічних цілей не призведуть. Серед таких заходів, на нашу думку, треба виділити такі:

1. Провести наукові наради на рівні різних підрозділів КНЕУ щодо оптимізації навчальних планів, взаємо узгодженості дисциплін, термінологій, структури та послідовності їх викладання. При цьому повинна діяти певна вимога щодо максимальної кількості дисциплін. В основу такої роботи повинні бути закладені два основних критерії: світові стандарти (Болонський процес) та вимоги ринку праці. Тобто кожна випускаюча кафедра повинна намалювати «портрет фахівця», який випускається нею, а саме, які ключові знання повинен мати такий фахівець з точки зору працедавця.

2. Треба усвідомити те, що у найближчий час свідомість наших студентів буде змінюватися повільно у бік наближення до свідомості західних студентів. Значні прогалини у шкільній освіті також не будуть сприяти надходженню великої кількості добре підготовлених абітурієнтів. Звідси треба уникнути ідеалізації результатів реформ, усвідомлюючи, що працювати треба з усіма студентами. При цьому недопустимо знижувати рівень викладання. Очевидно, що виникає певне протиріччя (виконання соціальної функції в суспільстві та забезпечення високого рівня вимог), яке можна вирішити за допомогою чіткої диференціації оцінки знань студентів та прив'язки її до майбутнього працевлаштування. Можливий такий варіант, коли студенти отримують дипломи різних рівнів, до яких відповідно повинні бути різні вимоги. Інший варіант — це проведення рейтингової оцінки знань. При цьому зазначені види диференціації оцінювання знань повинні посилити мотивацію до підвищення своєї кваліфікації у студентів (формування академічних груп з 3 або 4 курсу за рейтинговою ознакою, неможливість вступу у магістратуру із нижчого рівня тощо).

3. Необхідно сміливіше переходити на варіативну систему організації навчального процесу. Так, необхідно виділити декілька дисциплін, які є обов'язковими і головними щодо здобуття певної спеціальності і які повинні читатися в певній чіткій послідовності. Решту дисциплін студент може обирати (певну групу — щодо послідовності їх вивчення, іншу — щодо послідовності і обов'язковості). В цьому аспекті виникає роль куратора (тутора) певної групи студентів. Зазначена свобода вибору призведе до зниження «тиску» та психічного стресу як на студентів, так і викладачів під час проведення сесії. Так, деякі дисципліни студент може взагалі не здавати, але при цьому він отримає диплом певного рівня, про що казалось вище. Вибирати студент повинен також рівень засвоєння обов'язкових дисциплін (наприклад, якщо він не претендує на диплом вищих рівнів, то повинен виконати певний мінімум завдань).